

ségeken, görvélensy-, s angolkórban, és a legtöbb börtettségében. A fürdő kedvező fekvése, éghajlata, gyönyörű vidéke, kiterjedt árnyékos sétányai, zene, táncvizsgák, könyvtár, politikai s szépirodalmi lapok, napi levél és szekérposta, a közlekedő szeszke vasutvonal, valamint a jól épült terevőház-daruvári út által kiváló előnnyel bír; és az uradalom a fürdők, s lakszobák átalakításánál, és egy nagyszerű vendéglő ujonnan felépítésénél, mely kiváló jó konyhával s kényelmesen burorított szobákkal bír, s faültvényekkel van körülvéve, semmi áldozatot sem kévelt, hogy e fürdőhelyet a legvonzóbbá, s kellemesebbé varázsolja. A gyógy- és fürdési felügyeletet az uradalmi fürdőorvos kezeli. A tudakozások és mindennemű megrendelések levél által a fürdő-felügyelőséghez intézendők.

(A Kőlcsey-ünnep Szatmáron.) május 5-én nagy ünnepélytel ment végbe. A „T-ó” szerint az ünnepélyt a gymnasium énekara alkalmi énekekkel kezdé meg, mire Gyene Károly, mint az egyház és iskola gondnoka, meleg szavakban érinté a megye nagy férfiakat, Kőlcseynek, államférfiúi, költői, rokoni és baráti érdemeit. — Utána Zombori Gedő tanár, mint a dícsőített nevet viselő kis társulat elnöke, alkalmi költeményével emelé az ünnepélyt; s miután a szatmári dalárda Kőlcseynek hymnusát elzengé, ugyancsak Zombori Gedő tanár rövid szavakban előadá a kis társulat évi működését. Tagjai közül három növendéket mutatott fel, kik részint szavalás, részint önkészített művek által nyerek meg a hallgatóság tetszését. A kinttett három fiu közül: Bozsó Ferenc és Rácz István két nagy becsű s díszesen kötött magyar könyvvel, Gyene Gusztáv pesti joghallgató ajándékával jutalmaztattak; Szabó Lajos pedig Kőlcsey híven talált arcképét, Kiss Jánosné urhölgy ajándékát nyerte jutalmul. — Az ünnepélyt gymnasiumi igazgató-tanár, Bartók Gábor velős beszéddel zárta be.

(Mármarosból) a következő hírekről értesülünk: Mint hírlík, Dolha mezővárosban rendes postállomás fog létesülni, mi a közel vidékre nézve igen kívánatos volna. — Zádnya helységben a szőlőmívelést nagy erélyvel és szép sikerrel megkezdte az ottani népség, s azon remény táplálja, hogy itt igen jó bor fog teremni. Az őszi vetések szépen biztatnak, csak hogy itt is több eső kellene. Ugyanezen Zádnya helységben május 10-én szomorú nap volt: mert e napon temettetett el nagy ünnepélyvel és az egész vidék népségének fájdalommal részvéte között a helység g. kath. lelkészének Papp János urnak. közti szertelenben állott, művelt lelkü neje. A temetés ép oly népes, mint megható volt; a halotti szertartást és gyászbeszédet több ismert derék lelkész végezte. — Azt is írják innen, hogy a sz. Bazil rendének tagjai pünkösöd után összejövetelt fognak tartani a munkácsi zárdában; e gyűlésre eperjesi püspök Gaganez József ő mla is váratik.

(Nemes végrendelkezé.) Zmeskál József, győri ügyvéd, írásos végrendeletet nem készíthetvén, végakarata teljesítését halottas ágyát körülküllő családjá tagjaira bízta, s emlékére a következő nemes alapítványokban örökölt meg; ugyanis a magyar akademiának 3000, a pesti nemzeti színház nyugdíj-intézetének 1000, a nemzeti muzeumnak 1000 fót hagyományozott Zmeskál-tíre czim alatt, mely összegeknek csak kamatai lesznek a nevezett intézetek által elköltendő. Ezenkívül a győri ágost. vallásu iskola számára ösztöndíj-alapul 1000 ft., ugyanezen vallási gyülekezet szegényeinek 1000 ft.; a győri zene egyletnek 100 ft. alapítványt; özvegy Vas Andrásnénak végre azon gondos ápolásért, melyet a boldogult hosszas betegségben ápolta, 400 fót hagyományozott; mely összegek kifizetését az elhunyt családja f. év december végeig teljesíteni. Csöndes legyen a sír a derék honfi hamvainak!

(A vasút áldozata.) A Karczagról Püspök-ladány felé jött vonat e hó 21 és 22-ike között, sebes mozgása közben egy odátévedt bikába ütközött. Jókedélyű utazók azt mondják, hogy a bika, a mozdony veres szeméire megharagudván, fejét neki szegezte. — A mozdony természetesen földre tiporta a nagy állatot, s több kocsi — bár veszély közt — szerencsésen keresztül ment izreporrá szagगतott testén, míg végre egy kocsi, az éllel álló szarvakba akadván, kiesett a sinekből Nagy baj azonban nem történt.

(Büntetésre méltó garázdálkodás.) Mint a „H-gy” írja, a mult napok egyikén Debreczen társaskörökön azon hir foglalkoztatta, mintha a parasztek összebeszéltek volna az urak ellen, s közőlök többet agyon is vertek. — Ha volt is egykor ócska századok előtt oly szomorú korszak történetünkben, midőn a föllázadt népar rombolására vérző sebekkel mutatók hazánk: azóta népiünk sokkal érettebb, sem hogy ily rágalommal a jelenben csak távolról is gyanasítani lehessen. Az egészen annyi volt igaz, hogy néhány suhanec, csupa garázdaságból, este elindult az utcán járólóket megütögetni, s a szemközt jövőköl többeket megszalasztottak, egyet könnyvéden, egyet pedig életveszélyesen megvertek. E garázdálkodók többnyire kondások voltak, egyébiránt közőlök már 12 el van fogva, s várják a megérdemelt példás büntetését.

Nemzeti színház.

Péntek május 22. „Richardieu” dráma 5 felv. Irta Bulwer, fordította Tóth József.
Szombat május 23. „Rigoletto” opera 4 felv. Zenéjét szerzte Verdi.
Vasárnap május 24. Az ünnep miatt a színház zárva volt.
Hétfő május 25. „A peleskei notárius” Bohózat 4 felv. Irta Gaal.
Kedd, május 26. „Norma” opera 2 felv.
Szerda, május 27. „A kísértés” szimű 5 felvonásban. Francziául írta Feuillet Octave.
Csütörtök, május 28. „A szerelmes ördög” Ballet 4 felv. színre alkalmazta Campilli.

Budai népszínház.

Május 22. „Mátyás diák” énekes népszimű. Irta Balogh, zenéjét szerzte Egressy Béni.
Május 23. „A világ végbomlása.” Bohózat 3 felv. Magyar színre alkalmazta — aki arra alkalmazta, nagyon rosszul cselekedte. Egyike ez ama legalantabb járó német posséknak, melyek azon kívül hogy a léleknek épen semmi tápot sem nyujtanak, telvék a legvadabb sületlenségekkel, nyelve pedig annyira ékesen szóló, hogy egyik szereplője, a szó szoros értelmében ugat is. Ilyesmi a németeknek talán tetszik, de a magyarban kevesebb a bohózat iránti fogékonyaság. Szinirodalmunknak mi nemesebb irányban művelését ohajtuk.
Május 24. Nem volt előadás.
Május 25. és 26. „Az álarcos menet” vagy „Tárgyalás a szinpadon” Bohózosat olasz operette 1 felv. tánczezel. Ezt megelőzte „A dajka” operette 1 felv. és „Titi” paródia.
Május 27 és 28. „Az álarcos menet.” Utána „A korista” és „Chouffleuri ur otthon lesz.” operette 1 felv.

Szerkesztői mondanivaló.

6608. Bécs. D. I. A kívánt számokat még eddig nem szerzhettük meg. Kiadó-hivatalunkban elfogytak azok; de más uton van kilátásunk, hogy ön ohajását teljesíthetjük.
6609. H. B. Kezdetnek elég csinos, de még csak kezdet. Később bizonyosan nagyobb sikerre számíthat ön, ha a tanulmány és szorgalom nem marad el.
6610. A. Szelistye. O. Gy. A válasz annak idejében megérkezett, de, a polemát hosszúra nyujtani nem akarván,

kiadását nem tartottuk szükségesnek, annyival inkább, mert az ön ellen intézett megtámadások nagy része önmagában hordta a csáfolatot és tompa nyilként pattant vissza.

6611. Torda (Bihar). T. K. A küldemény annak idejében megjött, s a szeszben örözt csodálatot megkaptuk, de nem levén mellette semmi írás, mely megmondta volna, kitől jó és kinek? eddig nem válaszolhattunk a küldőnek. Most már át fogjuk adni a természet ritkaságot az illető tudományos intézetnek.

6612. A juhász temetése. Bizony a „mértéket nem üti meg.” Nem jól van kitalálva a juhász kedvesének „megörülése” a sziml. Nincs is költője, s ig emondva.
6613. A. L. S. Az az akkor ígért „adandó alkalom” még mindig nem érkezett meg. Majd ha a napi események ismét azon tárgy körül fognak. Nem kell egy bekéltlenkedni: jöhet az a cikik akadémik; nincs az időhöz köve. Az újabb küldemény pedig elkészít; husvét előtt kellett volna azt bekülden, nem pünkösdre. Az ily apró körülményre is jó figyelmezni.

6614. Hajós. Cs Ugyan az ég szerelmét! ne polemizálgassunk ok nélkül. Hát ártott önnök, ön szavai sulyának az a csáfolat? ... Hadd beszéljen más is, mondja el a magáét; csak azt ne higyük, hogy minden hozzánk intézett, vagy rólunk elmondott szóra azonnal válaszolni is kell, még pedig böven és mérgesen. A többi jó tulajdonság mellé egy kis phlegmat ajánlunk — különösen a journalistikai pályán, s különösen ott, a hol ugy sem főbejórú dolgokról van szó.

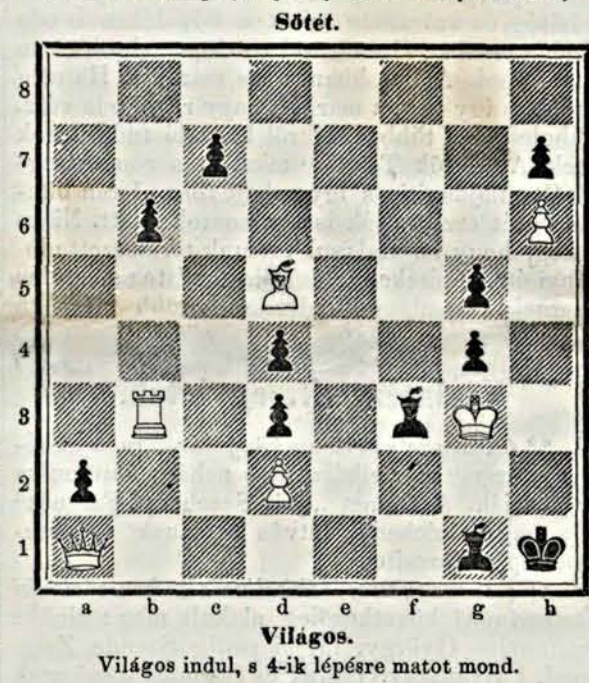
6615. ... ki A. Bécs. Ohajtvá várjuk az ígért adatokat mielőbb; s általában igen szivesen fogadunk minden e nálunk meglehetősen elhanyagolt szakba vágó közleményt. Igen örvendünk a viszontlátásnak.

6616. Uj-Kigyós. K. A. Azt a levélzállítási vizsgáló-dást jó lesz egymás között békés uton kiegyenlíteni. Nem a nagy közönség elé valók az ily magán-suriadások.

SAKKJÁTÉK.

179-ik számú feladvány. — Novotny Antaltól (Varasdon).

(A Londonban pályadíjat nyert feladványok közöl.)

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 174-dik számú feladvány megfejtése. (Zagyva Imrétől Debreczenben.)

Világos. Sötét.
1) V f 3 - d 3 tetzés szerint.
2) H e 4 - b 6 † a 7 - b 6:
3) V d 3 - a 6 †

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fulöp József. K. Kúrión: Csencicz Károly. — Pesten: Engel Imre. Cselkó György. — K. Sz. Mülösen: Bankos Károly. — Bőcsön: Kispál Ábris. — Felső-Penczen: Eudródy Géza. — Egerben: Tilkovszky F. — Pécsen: Blikay János. — Sárospatakon: Róth Kálmán. — Tályán: H. Nagy Lajos. — Debreczenben: Sparber F. — Felső-Egyháza: Balke T. (Lehetetlen meg nem említenünk, hogy e csinos kis feladvány, hazai termékeknek egyik szebbike, sakk-kedvelőink részéről általános tetszéssel találkozott.)

A Vasárnapi Ujság mai számával küldetik szét az „első magyar általános biztositó-társaság” kártérítési jegyzéke.

TARTALOM.

Régi magyarok arcképei. Erdődi György (arckép). Ifj. R. E. S. — A nagy-enyedi három sziz. P. Szachmár Károly. — A londoni álag-szusz. Dr. Tükés. Mezőtur (képpel). Lappa Péter. — Kun-Szent-Márton (képpel). Zombory G. — Sobieski sírja Krakóban (képpel). — Növény-élet telen. Dr. E. R. — Bécsi levél. Dr. Tükés. — Egyvelég. — Tarház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balcsetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Ileti naptár.

Felölös szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Pest, junius 7-én 1863.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán külvé vagy Buda-Pesten házhoz hordva :
Egész évre (január—december) ..... 10 ft. Fél évre (január—junius) ..... 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság :
Egész évre (január—december) ..... 6 ft. Fél évre (január—junius) ..... 3 ft.
Csupán Politikai Ujdonságok :
Egész évre (január—december) ..... 6 ft. Fél évre (január—junius) ..... 3 ft.

Terhes Sámuel.

(1788—1863.)

Oly név, mely 30—35 évvel ezelőtt oly ismeretes volt irodalmunkban, mint jelenleg legnépszerűbb íróinké. Alig volt akkor hirlap, folyóirat s általában irodalmi vállalat, melynek munkásai között Terhes Sámuel is ne találkozott volna az akkori magyar olvasó-közönség. Hogy e név irodalmi népszerűsége nem szállott át a mai korra, annak oka talán a költői erő kisebbszerűségében, talán a szórványos, dilettánszerű működésében is, de bizonyosan leginkább Terhes Sámuel vidéki elvonultságában s hivatalos állása általi elfoglaltságában rejlett.

A jelen év elején hozták lapjaink azon tudósítást, hogy a köztisztletben állott, 80 éves agg rimaszombati ref. lelkész, Terhes Sámuel jobb létre költözött. Ekkor ébredtek fel ismét e név iránti emlékezők, s elmondták többi között, hogy ő volt az, ki ezelőtt, nem tudjuk, hány évtizeddel megírta ama népdallá vált, sok ezer szív vigasztalására szolgált szép szavakat :
„Nem lesz mindig éjszaka,
Megvirrad még valaha!” stb.

Bármennyire iparkodtunk azonban e hosszú, munkás élet egyes részleteit megtudni, czélunk csak kevésbé sikerült, miután, mint hallottuk, a boldogult felette fukar, azaz : szerény volt élete eseményeinek elbeszélésében, annyira, hogy családja tagjai is csak töredékekből ismerik korábbi életkora viszonyait. A mit megtudhattunk, ime itt közöljük, azon reményben, hogy ez illetékesebb kéz által még ki fog pótoltatni.

Terhes Sámuel született Sályban (Borsodm.) 1783. nov. 25. Atyja Terhes István sályi ref. lelkész, anyja Rácz Zsuzsánna. A szülői háznál gondos nevelésben részesült. Már mint elemi iskola növendéke, szép reményekre jogosító észtehetségének adván jeleit, szülői által a miskolczi középiskolába küldetett, hol a gymnasiumot szép sikerrel bevégezvén, a sárospataki főiskolá-

ban folytatta tanpályáját. Itt a papi tudományokból s általában az akadémiai tanulmányaiából a szigorlatot 1807-dik évben letévén, az eskütt diákok sorába felvétetett.
Mint eskütt diák, május 29-kén 1809-ben Szabolcs megye rendei által a felkelő lovasezred táborig papjává választott meg. Ezt elfogadván s a szabolcsi egyházmegye-

tette egy a keleti nyelvekben kitünő tudós rabbi amaz észrevételét, hogy „ezeknél már Jeremiás próféta sem tudott volna különbekeket írni.” — Nagyfaluban 11 évet töltött, midőn 1821-ben Pelsőcz (Gömörm.) hivta meg papjának, honnan 6 év mulva Kassára ment. Kilencz évi itteni hivataloskodása idejében a „Felsőmagyarországi Minerva” dolgozó társa volt. Ugyancsak Terhes volt egyike az Alkorán első magyar fordítóinak. — Összekötötése volt Kazinczyval, levelezésben állott Dessewffy Józseffel és Aurel-lel. Műveinek egy része az „Athenaeum”-ban látott napvilágot azon önálló munkákon kívül, melyeket mint lelkész az egyházi téren bocsátott közre. Kassán vette nőül 1831-ben Sándi Johannát, kivel 31 évig boldog házasságban élt.

1836-ban a rimaszombati ref. egyház hivta meg lelkészeül, hol közkedvességben élt, megosztva közhasznu munkásságát egyháza, egyházmegyéje s egyh. kerületének közügyei körül. Erdemei méltánylása abban tünt ki, hogy a gömöri egyházmegye előbb ülnökének, 1846-ban pedig eszperének választotta meg, mely hivatalt 13 évig viselvén, 1859-ben nyugalomba lépett. Ugyanez év apr. havának 28-kán tartá meg a rimaszombati ref. egyház nagy-szerű ünnepélytel a lelkes pap hivatalkodása 50 éves jubilaumát. A legutóbbi években végkép elgyengülve szobáját többé el nem hagyhatta, mig 1863. jan. 7-én önmagát felemészto lángként csendesen elhunyt. Három fi s 5 leánygyermekét hagyott hátra.

Ennyi, mit összeszerzhettünk. Munkáiról bajosabb tüzetesebben szólni, mert azoknak összegyűjtése hosszabb időt venne igénybe, s egyelőre csak nagy fáradtsággal eszközölhető. Közöljük azonban egyik költeményét, az 1825—1830-ki korból, részint az akkori köz- és irodalmi hangulat ismertetéséül, részint magának az akkori költőnek

TERHES SÁMUEL.

HETI NAP TÁR.

Hó-és hetinap	Katholikus és Protestans naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap			Hold			
				kél	delel	nyug.	kél	delel	nyug	
Május—Junius										
31 Vasár.	D 1 Sz. Jár. v.	D Sz. Jár.	19 Pünk. vas.	13	6.	p.	6.	p.	6.	p.
1 Hétfő	Nikodem vért.	Nikodem	20 Pünk. hétfő	14	4	9	57	19	7	46
2 Kedd	Krasmus. Bland.	Erasmus	21 Konstantin	15	5	8	57	27	7	47
3 Szerda	Klotild. Kornel	Oliva	22 Basilius Kánt.	16	6	8	57	36	7	48
4 Csüt.	Urnappj.	Quirin. Berta	23 Mihály püsp.	17	7	57	45	7	48	9
5 Péntek	Vendel. Bonif.	Benificz	24 Simon	18	8	57	55	7	49	10
6 Szomb.	Norbert. Paula	Palka	25 János feje	19 37. Sabb	4	6	58	16	7	51

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4-ik szám alatt Pesten 1863.

Zichy Ferencz, győri püspök személyesen járt a romok közt, vizsgáltatta a nyomorultakat, az éhezőknek pedig egy hajót rakatott meg kenyérral és osztatot ki közöttük; ugyancsak a váci, szepesi püspökök s a közelebb fekvő városok lakói sem késtek segédleikkel; szárazon és vizen sereglettek hozzáik, vigaszt és segélyt hozván a győrtől és kiszendített népek.

A Helytartóságtól 1763. sept. 30-án kiállított kolduló-levell által a szerencsétlen város felségelését czélzó országos adománygyűjtés eszközöltetett; (mely okmány a Vasárnapi Újság 1862 évi 45-dik sz.-ban hű fordításban Rovács Albin által közöltetett).

A megfélemedettek lassankint kezdének ismét visszatérni, bár szorult kebellet, földult tűz-heihez; de midőn látnak a pusztulást, újból felébredt a már elfojtott vágy: elhagyni e véres lakhelyet; miről értesülvén a m. kormány, külön rendelet által sietett maradásra bírni a sokat szenvedett város lakosait. — S a két hétig tartott s később is megújult ez évi földrengés gyászos emléke minden keresztény felekezetnél sz. Péter és Pál utáni vasárnapon, őseink fogadalmához méltó buzgósággal, a katolikusok, egy a protestánsoknál háromszoros isteni tisztelettel szokott megünnepeletni.

Ezen földrengést Győrött, Pécsen, Trencsinben, Zágrában is érezték habár kisebb mértékben; Buda közelében a számbéki templom és kolostor ekkor pusztult el. Pesten állítólag igen sok ház megsérült. Bécsben is két gyenge lökést vettek észre.

Komáromban Holéczy szerint (Közlönyök a komáromi várba. Szép-Literaturai Ajándék. — Pest. 1821. 179. lap.) 1763. jul. 9-ig 90 földlökés fordult elő, jul. 23-án kettő, 24-én és 29-én pedig egy-egy. — Grossinger szerint 1763-dik év végeig 160 rázkódás történt, s majdnem két évig a föld folytonos rezgésben volt. („duos ferme annos tenuit trepidatio terrae, dum firma consisteret.“)

1764-diki jan. 3., febr. 9., továbbá márt., apr., máj., jun., jul., aug., és sept., hónapokban ismét kisebb nagyobb, — ez évben összesen 280 földrengés remegteté a lakosokat.

1765. év elején ismét gyakori volt e csapás, többi közt febr. 8-án; mignem apr. 6-án reggeli 4 órakor, az 1763. június 28-dika után egyik legerősebb rendüléssel néhány évre szünet állott be.

Különösnek tünik fel sokak előtt, hogy az 1763-diki, mindenesetre nagy csapás a városi jegyzőkönyvben nincs bejegyezve; — ennek azonban kieltető magyarázatát találjuk az akkor uralkodó közzavar — és kétségbeesésben, mely a kedélyeket fásulttá és közömbössé tevő a közügyek iránt; midőn a város háza is összeomlott és a tanács üléseit a Csejty-féle kertben tartá; ezenkívül az erre vonatkozó összes iratok később felküldettek a Helytartósághoz.

Egy, a városi tanácssterem falát díszítő azon korbeli nagy olajfestmény emlékeztet bennünket, a bár nem művészi kéztől festett képben Komárom akkori állapotára; érdekes azon, az egy századdal előtt szokásban volt magyaros viselet.

(Folytatás következik.)

A frigyefalvi vasgyárak.

Hazánk regényes vidékeihez méltán sorozható az, mely Munkácsról fel a Latorca mentében a gallicziai határig terjed s mely regényessége mellett számos történelmi emlékekkel is bír.

Munkácsról északi irányban a Lengyelországba vivő uton Podheringet érjük, a hol egykor Rákóczy pénzverdéje volt. Most azon nagyszerű épületben, nem pénz vernek, hanem sert főznek; (hogy ki számára? azt nem tudom, mert oly borterem vidéken, ha valaki kíváncsiságból nem kóstolja, másképen nem kel el.) — Podheringen keresztül, óra alatt túl a hidon jut az utas gr. Schönborn timsógyára épületeihez. — E ponton megállapodván, Bereg legzebb panorámája tünik fel.

Észak felől Frigyefalva, a hova törekszünk, a háttérben Uj-Klenóc, a Runófalvai ormok, a regényesen fekvő hegyek közt Koczka-Szállás helység, bükkös erdejével, ennek irányában kissé északra Alsó- és Felső-Viznicze, makttermő erdőkkel, majd ismét háttérben a kies völgy közepén csinosan elnyúló patak mentében felfelé Szolnocok egy kénkőves forrással, hol a közép a földbe vajt kádforma lyukakban, kövek által melegített vízben, szokott fürödni. Ettől fel Puznyákfalva, utolsó helysége Beregmegyének. Ott többnyire sűrű

trónusokban. Néha hosszú fehér felhővonal borítja az eget, s a bércek felülemelkednek rajta. — E ponttól balra, eltérve a rendes útról, kevés idő alatt Zedenyova falut érünk a hol deszkát és lécezet fűrészelnek, azon túl Zbun helység, e felett magas fenyüerdőség koszorúzza a tetőket. Itt van azon roppant fenyüfa, mely szakértő erdészek szerint 600 éves már; s 20 évvel ezelőtt magassága 36 öl volt, de a mennykő a koronájából lecsapott 6 ölet és most nem nőhet magasabbra; átmérője hét láb; — ezen fenyüszálat az egész vidék fenyükirálynének nevezi; a mérnöki kiszámítás szerint, ha levágnák, 35 öl tűzifa lenne belőle. Innen már csak két óra járás Galliczia határa.

Ki e tájat csak egy század előtt látta, most nem ismerne rá, mert hiszen mit látott itt a szem egyebet hosszú keskeny völgyről, melynek közepén a sovány réten egy girbe-gurba patakoska lejtett, a hegy két oldala pedig sűrű rengeteg erdőkkel volt benőve, hol legfeljebb egy-két csapást, vagy vadászt s olykor fát fuvarozó szekert lehet látni.

A frigyefalvi szép tájat most több mint 400 lélek lakja, százezreket érő épületek és gépek állanak itt, melyek nemcsak a szemnek, hanem a léleknek is élvül szolgálnak.

Legelsőben is szükségesnek tartom megemlíteni, hogy Frigyefalva helysége rége óta a szomszéd Selesztő falvához tartozott, csak 1849-től kezdve külön nőtetett el, és most külön helység, külön birájával, és iskola-tanítóval.

Ezen gyárban Selymesi Sándor ur, mint kitanult bányász szerencsésen működött, a derek férfiú 13 év óta az itteni vasnak hirt nevet szerzett nemcsak a hazában, de a szomszéd lengyel földön is. — Itléte alatt a fűradhatlan kereső és nemes vizsgáló oly szerencsés volt, hogy e vidék több helyén gazdag vastelepekre akadtak.

A gyár nemcsak öntött vassal foglalkozik, hanem 9 koha

és 6 kalapáccsal nyújtott vasat is készít. — Az öntött vas mintegy 3000—4000 mázsára megy fel. Mindenféle nagyobb gépekhez tartozó részletek, kályhák, edények, sirszobrok, templomokba képesarnokok, rácszatok, ágyak, asztalok, divánok, stb. legpompásabban készülnek. Az öntvények, kivált a gép-részletek, többnyire az országban előre rendeltetnek meg. Nyers vas nem vitetik ki, nem is adatik el, hanem a koha-műhelyekben feldolgoztatik mindenféle gazdálkodási eszközökre és 4000—5000 mázsa rudvasra.

A frigyefalvi völgyet tekintve, gyönyörű tájkép áll előttünk, melynek háttérben, és oldalokon az égre nyúló roppant trachyt sziklatornyok a mindenható szobrász és festész remekműveit mutatják fel, s itt a legpompásabb diszitményül szolgálnak. — Mig az előtérben a frigyefalvi buja növényzet sűrű erdeiben, a sötét zöld színű magas hegyekből csergedező patakok ezüstszalaga kigyózik át s az olvasztó-gép, kohók, és malmok kerekéit forgatja, a kohók vígan verik a vasat, a malmok kerepelése ugy zeng, mintha gyözelmes hősök térnének vissza diadalzenével s ismét itt pihennének meg 40 napig, s általában vidor zsbaj zengi e tájt körül, hogy szinte a szemlélőnek is jó kedve kerekedik.

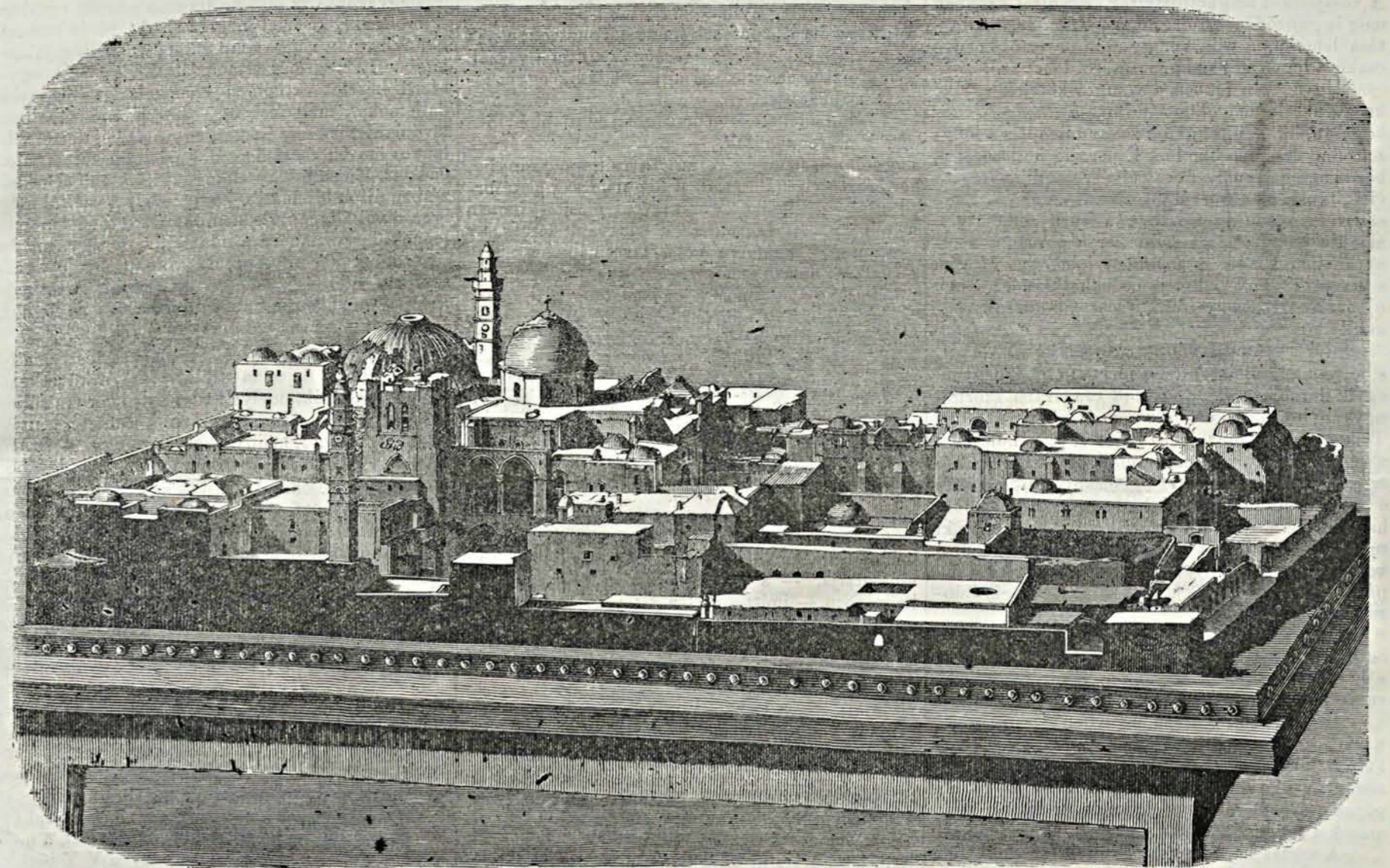
A frigyefalvi olvasztó egyszerű épülete inkább tartósságra, mint izléssel van építve, s a mellékelt rajzból is kitünik. — Nem hagyhatom

felemlítés nélkül az e gyárban működő hazánkfia Sossel András szobrász urat, kitől e rajzokat szerencsés vagyok birni. Ezen ur több éven át külföldi, nevezetesen a bécsi és drezdai akademiák egyetemében szobrászatot tanulmányozott: a betűtazott több külföldi nagyvárost, hol idejét nem csupán szórakozásul, hanem hasznos ismeretek gyűjtése s általánvéve művészi tanulmányul használta föl.

Gazdag tapasztalással jöven vissza a kedves honba, most lankadatlan munkássággal folytatja a munkácsi vasgyárban működését s itt készülnek az ő kompositói után a legzebb minták. Volt alkalmam egyet látni művei közül, mely Zrinyi halálát ábrázolja gipszből, s ez nagyobb művészi igényeknek is megfelel. Legyen szabad nekünk is őt a művészpartolók figyelmébe ajánlani. G. S.

A szent sir Jeruzsálemben.

Jeruzsálemben egy részének képe áll előttünk s keleti jellegű épületei között a szent sir temploma, melyért egykor nemzetek vére folyt.

A jeruzsálemi szent sir környezete. (Schick mintája után)

Mint küzdöttek fölszabadításán Európa kereszties hadai; — mint érte századok előtt hazánkat azon megtiszteltetés, hogy az összes keresztény sereg fölött a fővezérsgéggel királyunkat sz. Lászlót kinalták meg; — továbbá hogy minő sikerrel vezetett a sz. sir védelmére magyar hadakat II. Endre király: sokkal ismeretesebb dolgok, semhogy azokról e helyen szólni akarnánk. Ez alkalommal csak e történelmi nagy emléki hely képét kívánjuk bemutatni olvasóinknak, hogy reá egy pillantást vetve, megláthassák azok is, kik nem voltak s talán nem is lesznek azon áhitatos zarándokok sorában, melyek a szent földet évenként ezren meg ezren látogatják meg.

A szent város egyes részeiről nem rég egy nürnbergi születésű művész, Schick Konrád, gyönyörű modellt készített, mely most a württembergi király tulajdona.

E modell után készült képünk, — s egy a mult hetekben Pesten keresztültazott

keleti missionarius, kivel e képet közöltük, azt állítja, hogy a szent sir mai környezetét igen hiven találva ábrázolja.

A „kemény gyerek“ elpusztulása.

Még emlékeznek olvasóink, midőn a termes Merrimacot fenébe furó Monitor, a „kemény gyereket“ mutatók be e lapokban. A német költővel mondhatjuk: „Gyűlölik az elemek az emberi kéz műveit.“

Ama monstrousus, az egész világ érdekét magára vont tengeri párbaj hőseinek másodikika is, az első halála után, melynek innen-onnan egy éve lesz már, szintén nedves hideg sirba temetkezett. A Merrimacot, mint tudjuk, saját emberei verték tönkre, nem látván magukat elég erőseknek a rájuk törő unio-csapatoknak ellenállhatni; a Monitor azonban ádáz téli viharban esett áldozatul, az elemek elleni csatában esett el, jobban mondva, bukott alá. Az 1862-iki év decemberének 29-ik napján volt, midőn a Monitor odahagyá a monroo-i erőseget, a „Rhode-Island“ hadihajó által remorjiztatva. — A „Passaic“ a Monitornak vértés

le. A következő nap ragyogó verőfénye közönlött beüdeszello kísérletében, s ennek éltető leve a sima fölszint fölfedrozá, a habok a toronyhoz verődtek s mig permetezve ismét aláhulltak, a sugarai megtörték bennök s gyönyörű szivárványkát képezének. Az idő délig kedvező maradt. Délután már sötét felhők tornyosultak a láthatáron, melyeknek vonulása esőt jövendölt. Esti hat óra tájt mérges dél-keleti szél emelkedett a hatterasi világitó-torony irányában; hanem ezen, máskor oly daczos s alattomos fok barátságos képet mutatott, mert egy lehellette köd sem uszott rajta. Nem lehetett közel viharra következtetni. Mintegy 7 órakor vevék észre hátul a 3—4 mérföldnyire távol Passaicot.

Midőn a Passaicot, mely a Monitor elindulása kor tiz mérfölddel volt előre, most ennyire elhagyák: nagy örömrivalgás támadt a földéletben s minden ajk nagyhangosan magasztalá a fényes sikert. Büszkeséggel emlegeték, miszerint a Monitor, nemében első levén, egy sokkal hatalmasabb elentent legyűrt, most is helytállt magáért, a menyenyiben a sok nehézséggel körülhazható hatterasi fokkal is megbirkózott, azzal, melytől minden hajós rettegett s melynek körületében csaknem minden hajó szenvedett eddigélé törést. Vidám be-

ősece, mint amaz, szintén toronnyal ellátva s óriási ágyukat rejtgetve méhében, ugyanazon napon s hasonló irányban vonatva a „State of Georgia“ gőzös által, megindult, de mintegy 10 mérföldnyi előnnyel birt bátyjánál. A Monitor földéletén vagy 63-an voltak. A tenger tükörsima, az idő meleg és derült volt. Hatalmasan uszott a pompás hajó és teljes gyorsasággal haladt előre; járása ép oly elegáns volt, mint kellemes, mert sokkal kevésbé hánykolódott, mint más hajó.

A nappali órákban mindenki jól érzé magát, a földéletben is igen jó hangulatnak örvendett. Midőn azonban az éj leszállt, a rekedt légné rosz hatását megérezék. A Monitor szerkezetének leírásából emlékezni fognak olvasóink még arra, hogy gépek, katlanok stb. a hajó hátrészében, még pedig a kürtőtől a kormányig terjedő irányban voltak alkalmazva. — Az őrség háló- és lakosztálya a hajó előrésében volt; világosságot a torony csővén át nyertek, annyit a mennyit. Külön szerkezetű szelepek a toronyt át friss levegőt jutattak volna a lakott hátrészekbe, a szelepek azonban elégteleneknek bizonyultak, a szelepek tisztre nézve, mert a romlott légkörben való tartózkodás időnkint elviselhetlenül vált. E kellemtelenségtől eltekintve az első éj türhétleg folyt

sélgetés és dal között dicsőséges jövőjére ittak a Monitornak. Dönthetlennék tarták azon állításukat, hogy e vas-ficzko még a legdühösebb szélvészt is megállhatja s ez okból elmulaszták a Hatteras vidékén mindig szükséges elővigyázatot, miről különben sohasem felejtkezének meg.

A szello ezalatt szello s mérgeessége mind nagyobbá növekedett, de a nyugati láthatáron oly jelek mutatkoznak, mik a támadó veszedelm közel lecsillapodását kitalátásba helyezék. Ez előle azonban hamis prófétáknak bizonyultak, mert 8 óra tájt az idő még kedvezőlenebbé lön; sűrű, a szélvésztől korbácsolt eső esett; a hullámok oly erővel verődtek a toronyhoz, hogy tajtékuk 40—50 lábnyira szökött fel s mindent elborított. Már senkisémet kételkedett benne, hogy gonosz éj fog bekövetkezni. Mennél közelebb volt ez, annál nagyobbakat lökött a bőszerű szélvészt a hajón s minden egyes hullám egyik végétől a másikig végigsöpré a földéletet, minek következtében a szellozésnek szánt nyilasokon víz tolt be, a friss lég beáramlását megakadályozva ezáltal. A jármű földzete csaknem szünet nélkül vízben uszott, s a gép bömbölésit, a hajó hánytorgatását a leggyakorlottabb szellozésben tengerészek sem voltak képesek megbénítani vagy legalább mérsékelni.

Lisznyai-Album. A Lisznyai árvák javára Németh János albumot szándékozik szerkeszteni, s már az előfizetési fölhívásokat szétbocsátotta. A mű szép velin papíron jelenik meg, 15 ivnyi tartalommal, jelesebb írónk munkáiból, Lisznyai Kálmán arcképeivel. Hiszszük, hogy a közönség, már jótékony céljánál fogva is, illő pártolásban részesítendő, annál inkább, mert előfizetési ára, a tartalom bőségét és a kiállítás szépségét tekintve, nem túlságzott; ugyanis a fűzött példány 1 ft. 60 kr., a diszkötésű pedig 2 ft. Az előfizetési összegnek június végéig a szerkesztőhöz, újtér, 4 sz. alá küldendők.

(Az erdőpusztítás) szomorú következményt vont a napokban maga után. A temesmegyei m. nadási erdőt a b-i lakosság egy része annyira pusztította, hogy az erdőkerülő már nem volt képes visszatartani. Jelentést tett erről földesúrnak. Ez egy rokona kíséretében estefelé kísért az erdőbe, azon hitben, hogy jelenléte majd visszariasztja a garázdálkodókat. Azonban családott. A mint megjelent, az erdőpusztítók megröhtak, s csak gyéverre menté meg az agyonütöttéstől. — Két garázdálkodó halva maradt.

(Rendelet a kuruzslók ellen) Utóbbi időkben előfordult kuruzslók esetek és az ugynevezett titkos óv- és gyógyszernek jogosítlan hirdetése és árulásának meggátálása tekintetéből, — mely által a közönség akár egészségében, akár pedig ámitás folytán vagyonaiban megkárosodhatik — a hatóságoknak ismét figyelmébe ajánljatik azon rendszabály, mely a titkos vagy ismeretlen összetételű szerek árulását vagy hirdetését tiltja, ha csak azok az országos kormányzástól engedélyezve nincsenek. Utasítatnak továbbá a hatóságok, hogy a kuruzslók és jogosítlan gyógyítatók irányában lehető legnagyobb szigorral járjanak el. Fennebbi rendelet értelmében Morsányi Sándor által újságokban hirdetett keleti marhavész elleni ugynevezett óv és gyógyszer árulása is, mely a m. kir. állatgyógyintézet véleménye szerint a közönség ámitására és kizsákmányolására van számíthatva, betiltatott.

(Felhősítés.) Bugyiról a m. hó 29-ről a következő tudósítást tettük: Pesten alól 3 óra járásnyira, Délegyházán máj. 27-kén délután terhes felhők tolultak az égre, melyekből — mielőtt csak hamar középszerű fűző zúzó hullott volna alá, egy darab a földre pottyant, s a mezői munkások bámulatára, mint egy sűrű sötét füstgomolykba burkolt ház, melyből kúp alakú láng nyult fel, hegyével — mi már csak tömörebb napsugaraknak látszott — a felhőket érintve, nagy gyorsasággal hőmpölygött, mindent, mit a földön talált, magával forgatva több száz ölnyi távolságra és vissza, míg végre félóra után minden minden robaj nélkül elenyészett. Bugyin, a helyszíntől 3/4 óra járásnyira azon hiedelemben valánk, hogy Délegyházán a majorsági épület gyuladt ki. Szücs István, r. k. lelkész. — Bizonyára hatalmas forgószél lehetett az, a mely némelyek képzelődését annyira fölcsigázta.

(Adakozások.) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a múlt héten beküldött: A Lisznyai-árvák számára: A Hraboczról (Zemplén) K. . . . . Etelka 4 ft. Széplak és Kisháza biharmegyei magyar népisékek számára: Budáról Seeler Nándor 2 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, május 29. „A menekültek.“ Dráma 5 felv. SandGyörgy Meurice Pál után fordította Feleki Miklós.

Szombat, május 30. „Hunyady László.“ Opera 4 szak. Zenéjét írta Erkel. Ez estén nagy vendég, Stéger kezdte meg vendég szereplését a nemzeti színházban. Ercehangja most is a régi erővel, — s hibátlan éneke megragadó kedvességgel bilincselé

le a figyelmet. Ez est a tagnak estéje volt. A vendégművészt énekét is nem egyszerű szakaszta félbe az elragadó közönség. Első magádalata után Stéger egy szép közszert is kapott. Operáinknál a tenorhiány annyira érezhető levén, hiszszük, hogy az igazgatóság két kézzel kap az alkalmon e jeles művész szerződésére. Stéger mellett K. Vogenhuber Vilámát kell kiemelni, ki ez estén is a művészet oly magas fokán mutatta be magát, mint jelen énekesünk között talánsenki. Sajnáljuk és egyúttal kárhoztatjuk az igazgatóság azon gondatlan eljárását, mely e derék művésznőnk színházunktól megválni kényszerítte. Pauliné szintén kielégítőleg oldá meg feladatát. De ügyelt a gondos igazgatóság, hogy ez estnek is meg legyenek keserű percei; gondolván, nem jó a közönséget nagyon elkegyeztetni, Gara szerepében Bodorfit léptette föl, kit a zsuflot színház közönsége mosolyogva hallgatott végig.

Vasárnap, május 3. „Tamasbánya kunyhója.“ Dráma 5 felv. Francoziából fordította Ország Antal.

Hétfő, június 1. „A völgy liloma.“ Dráma 5 felv. Barriére után fordította Feleki M.

Kedd, június 2. „Troubadour.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzte Verdi.

Szerda, június 3. „Richelieu.“ Történeti dráma 5 felv. Bulwer után fordította Tóth. A szerző e színműve korábban versenyezhet világ-szerte ismert regényeivel. A fordító azonban a szímszerepben ismét új tért nyert jeles alakító tehetségének kitüntetésére.

Csütörtök, június 4. Az ünnep miatt nem volt előadás.

Budai népszínház.

Máj. 29. „A csikós.“ Népsz. 3 szakaszban. Irta Szilgiet, zenéjét Szerdahelyi. A szímszerepben Tamassy lépett föl mint vendég. Jó színpadi alak, erőteljes hang, jellemző játék azon tulajdonok, melyek e vendég hasznavehetőségét eléggé mutatják.

Máj. 30. „Alarczos menet.“ (La mascharella) vagy „Tárgyalás a színpadon.“ Bohózas olasz operette táncszal, 1 felv. Zenéjét szerzte Cozzi. Ezt követte „Choufleuri un otthon lesz.“ Vig operette 1 felv. A két operette közt „A korista.“ Énekes jelenet Dupreztól, előadta Zúdor. Végül „La fanfara.“ új cancantán, betanította Perrei.

Máj. 31. „Alarczos menet“ vagy „Tárgyalás a színpadon.“ Ezt követte „A világ végbomlása.“ Bohózat 3 felv.

Június 1. „Leányvásár Debreczenben.“ Népszínmű 3 szakaszban.

Június 2. „A rokkant huszár.“ Énekes népszínmű 3 felv. magyar színre alkalmazta és zenéjét írta Szerdahelyi.

Június 3. „Parlagi Jancsi.“ Népszínmű 3 felvonásban.

Június 4. A színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

6617. Cs. Szerdahelyi, Dr. B. A közölt eseményre nézve biztosabb adatokat kell kérnünk; pusztá gyanúsítást itt kimondanunk nem lehet. Mi csak a törvényes vizsgálat eredményére, vagy bebizonyult tényre szorítkozhatunk.

6618. A. Hrabócz, K. E. A jó szívtű adományért köszönetet mondunk az árvák nevében, annál inkább, mert kegyed nem a gazdaság felelőségéből nyújtotta azt, hanem az élet első szükségéit kellett szűkebbre szorítania, hogy adhasson. Az ily adományok kétszeres áldást érdemelnek meg.

6619. N.-Várad, R. L. A küldeményből egy-kettőt használni fogunk.

6620. Két angyal. Igen tökéletes angyalok. Sok viznek kell még addig lefolyni a Gyöngyösön, míg ön kedvezőbbre hangolja ítéletünket versei felett. Jó lesz, egy darabig még nem is álmódni a nyilvános fellépésről.

6621. Récs, K. T. Napoleon nem tirthette e szót: „Ihertetem!“ Ez is eléggé bebizonyíthatná, hogy nem volt magyar lapszerkesztő. Mi épen ezt a szót tudjuk hangzatosan elszavalni.

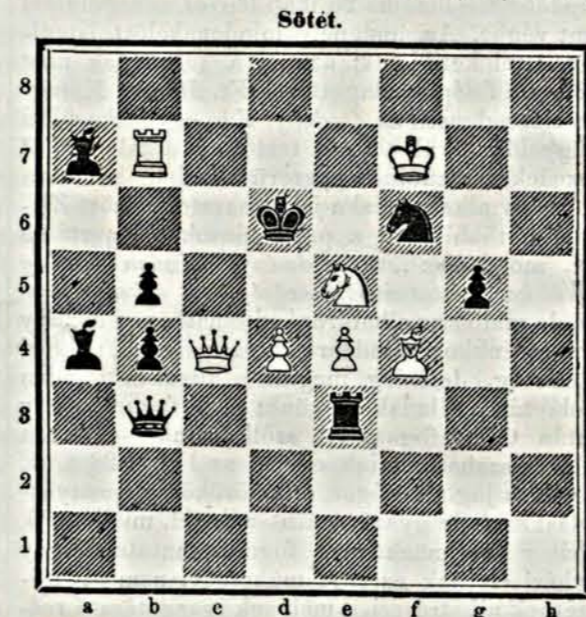
6622. Tört remények. Fel azzal a lecsúgú fővel! Mi marad majd az öregeknek, ha már ti is így énekeltek, fiatal emberek? Sursum corda!

6623. Miskolcz, P. B. Az irodalmi ujdonságokat rendszeren havi mellékletünkbe gyűjtjük össze. Ez az oka, semmi más.

6624. Egy anya utolsó szavai stb. Becsuljuk a jó igyekvészet, de a nyelv további tanulmányozását ajánljuk. A ki így kezdi levelét: „Vagyok oly szabad, az ide melékelte kultéményeket stb. beküldeni!“ — azon még nagyon meglátszik, hogy más nyelven gondolkodik, s gondolatait úgy fordítja le magyarra. Ez pedig versben, a hol önnel szintén homzeag az ily rosz szokás, kétszeres baj és veszedelem. — „Vagyok oly szabad!“ ropant germanismus. A magyar nem oly szabad, — legfőlebb is oly bátor.

SAKKJÁTÉK.

180-ik sz. feladvány. Vész Alberttől (Pesten).

Világos indul, s 2-ik lépésre matot mond.

41-ik sz. játszama (Evans-csel). Z. ZS. és PAP DEZSÓ közölte. Posten, 1861. május 13-án.

Table with chess moves for Világos (Z.) and Sötét (P.) pieces, listing moves like 1. e2-e4, 2. Hg1-f3, etc.

A 175-dik számú feladvány megfejtése. (Grimshawtól Londonban.)

Table showing chess moves for Világos and Sötét pieces, including moves like 1. Vb1-b6, 2. Vb6-c7, etc.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. K.-Kürtösn: Csémiczky Károly — K.-Sz.-Miklós: Bankos Károly. — Felső-Pencsen: Endródy Géza. — Pécselt: Ritkay János. — Sárospatakon: Róth Kálmán. — Debreczenben: Glesinger F. — Pesten: Cselkó György. — M.-Vöröblyben: Szperber Mór. — Fehéregyházán: Belke Tódor. — Egerben: Tilkovszky F. — Bajmákon: Weisz Fülöp (a 174-et is).

Rövid értesítések. Bajmak: W. és Eger: T. — 1. Vb2-e2 Sötét 1. Bb2-e2; 2. Fh7-g6 lépések után Sötét 2. e5-d4; lépés a matot gátolja. — Miskolcz: P. D. Hossz hallgatás után a régi ígéret beváltását ohajtvá várjuk.

TARTALOM.

Terhes Sámuel (arckép). — Zorin vára. Csutky Zeigmond. — A rév-komáromi földrengésekéről. — A frigea-falvi vasgyárak (képpel). G. S. — A szent szi Jeruzsálemben (képpel). — A „komény gyerek“ elpusztulása. Boghay Aladár. — A kaliforniai növényzet őrida. Kp. — Régi magyar iratok. II. Kardoson János. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Mi új? — Nemzetisínházi napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naplár. — Melléklet: Horovitz E. gázvezetési készüléke (képpel). x. — A magyar ref. papok öltözete. Szél Faricas. — Irodalmi ujdonságok. — Művészeti hírek. — Vidéki közlemények.

A Vasárnapi Ujság 23-ik számához 1863.

Hazai gépészeinkről.

1. Horovitz E. gázvezetési készüléke.

Az újabb kor sok egyéb közhasznú s czél-szerű találmányai közé tartozik a gáz is (rosz magyar elnevezéssel: légszesz) melynek jótékonyában hazánkban eddig főleg csak néhány nagyobb város részesül. Mig ezelőtt az olajlámpa nagyobb város részese. Mig ezelőtt az olajlámpa nagyobb város részese. Mig ezelőtt az olajlámpa nagyobb város részese.

E részben nagy figyelmet érdemel a gáz-csővek készítése s vezetése, s a gáz-világítás mindinkább terjedése mellett érdekelben áll a közönségnek, tudomással birni oly gépészről, ki az efféle munkát jól és czél-szerűen tudja készíteni. Mint ilyent nevezünk ezuttal Horovitz E. gépészt Pesten, ki már több ily vállalatokat legjobb sikerrel vitt véghez.

Meg kell említenünk azt is, hogy ő egyes felek részére a vidékre külön is készít gáz-világítást, bizonyos folyadékos gáz-annyaggal, (flüssiger Gas-stoff) mely czélra a tartalék-gáz-tartót oly nagyságban készítheti, hogy az a lángok használata szerint egy hónapig is eltart-hat; magától értetvén, hogy ezen gáz-világításhoz mindenféle alaku lámpák, lángtar-tók, vagy lángcsillár eszközöket készít; épen ugy, mint más olaj- vagy photogén-világításra is.

S minthogy már ezen tevékeny hazai iparos műveiről szólunk, meg kell még említenünk, hogy Horovitz E. gyárában különös figyelmet érdemelnek a kertek díszítésére szolgáló „kéjklakok“ (Lusthäuser), melyek finom, izletes és csinos, kerekded vagy szögletes alakban ugy vannak készítve vasból és rostélyzattal, hogy azok mindig s akár mikor tetszés szerint egy helyről a másikra szállíthatók.

Figyelmet érdemelnek angol módon készült lakatai, külön külön kulescombiná-tióval, melyek oly szilárdak s erősek, hogy azok semmiféle eszközzel szét nem feszí-tetők vagy törhetők.

Kertészeknek s kerttulajdonosoknak ajánlandók kertü fűszekendők, melyek tal-liga-alakuk, 2 akó vizet tartalmaznak, csak egy ember által kezelhetnek és cső-vei 9-10 öltre rugják a vizet. — Kerti s egyéb vasbutorai, nemcsak igen szé-pek és csinosak, hanem aránylag jutányo-sak is.

Vége a lapok hírdetési között gyak-ran olvastunk az itt készülő t. i. javított Cahoon-féle amerikai szörva-vető kézi-gép-ről, mely a próbatételnél egy egy itze ma-got 10-12 öltre igen szépen egyenlően vetett el.

A közönségnek érdekében áll, ismerni az ipar mindenféle nagyobb és kisebb újabb haladásait.

2. A rétvntözés és a rétvntöző-szivattyus-fecskenkű.

A jelenleg uralkodó országos szárazságban nem lesz érdektelen, ennek némi összerezéről elmélkedni.

Az 1862-iki londoni világkiállítás más ok-on kívül hasznos volt reánk nézve már azért is, mivel azt nemcsak hazánk iparosai, gépészei, hanem nagy számú földbirtokosai és értelmesei lá-togatták meg; sok egyéb tárgy közt olyanokra is bukkantunk, melyek, ha általános használatra jut-nának, nálunk is ugy mint Angol- és Franciaor-szágban, igen nagy fontossággal bírnának jö-vőre hazánk mezei gazdaságában. Itt főleg a rétek és kaszálók czél-szerű öntözését értjük, melylyel összefüggőben van azon gép, a mivel az öntözést eszközölik, s ez az ugynevezett: rétvntöző-szivat-tyus-fecskenkű, mely angol rendszer szerint ké-szítve, minden eddigi ily modoru gépeket tul-szárnyal hasznossága és munkaeredménye tekinté-tében.

Ezen gép két hosszú guttapercha csővel van ellátva, melynek egyike a réthez (vagy megöntöz-endő helyhez) közel levő vízmederbe, t. i. kutba,

putakba, folyóba vagy tóba eresztve, felhuzza a vizet, a másik csőve pedig 6-10° s több távol-ságra a vizet kibocsátja azon helyre, hol a víz-nek további vezetésére a készülékek, árkokcsák által megtörténtek.

Készítője ilyen gépek Hoffmann J. P. Pesten.

Ezen gépet más czélokra is lehet használni, 1-ször mint fecskendőt tűzvész alkalmával oly-formán, hogy mig a szivattyu-csővet a közel levő kutba bocsátjuk s folytonosan vizet hu-zunk, a másik csőből szünetnélkül kieresztjük, s ekkor ez utóbbira egy rövidebb csövet is le-het alkalmazni, mi által a gép a vizet 10-12 ölnyi távolságra löki; 2-szor a szántföldek trá-gyalvaló öntözésére, melyre nézve egy külön készüllet van alkalmazva; 3-szor a trágyalát a lájba szivattyuzni, vagy a trágyagödör fenekéről a trágyatető öntözésére, hogy t. i. a trágya mi-előbb megérjen; 4-szer a szűkségtelen vizzállások, tócsák felszivattyuzására s elvezetésére; és 5-ször öntözésre általában, nemcsak a fennemlített czél-ra, hanem más szükségletre is.

Megjegyzendő, hogy ezen szivattyu-fecs-

Gázvezetési készülék.

kendő egy óra alatt több mint 100-200 akó vizet felszivattyuzhat, az egész gépkészület pe-dig két kerékre alkalmazva taliga-alaku s egy ölvál könnyen ide oda szállítható a szűkség szerint.

Hoffmann J. P. kisebb tárgozca-alaku kerti fecskendőket is készít, melyek igen csinosak, s könnyen kezelhetők, egy-egy állásból 30-60 °° tért befecskenknek; ezek főleg a mostani szárazságban kimondhatlan hasznosak lehetné-nek; ilyféle gépecskéket mások is készítenek Pesten.

Hoffmann neve a gépészet ezen terén mint-egy 14 év óta ismeretes, s ez irányu gépei me-chanikailag alaposan készülnek, a legeszkélyebb ón (Zinn)-forrázás nélkül, ugy hogy javítás ese-tében a gép részei egészen és könnyen szétve-hetők.

Az említett gépész ur mindenemű kisebb-nagyobb tűzfecskenkűt és öltözököket is ké-szít; különben szándéka, a mostani Medárd vásár alatt egy rétvntöző-szivattyu-fecskenkűt a Köz-telekre közszemlére és megtekintésre kiállítani. Ajánljuk az illetők figyelmébe.

A magyar ref. papok öltözete.

(A reformátiótól kezdve a legújabb ideig.)

A magyar mindig szerette papjait; szent ke-gyelettel emlegeti most is elhunyt jeles lelkészeit; s ragaszkodással öleli körül az élet.

Nemcsak a buzgó hívót, vagy az egyszerű föld népet fogja érdekelni, a magyar ref. papok öltözetele viselete a reformátiótól kezdve, a mai időkig; hanem különösen a költőt, művészt, történetbuvárt és történetkedvelőt, de érdekel áta-lában véve minden magyar embert; mert a ref. papok öltözete kezdettől fogva magyar volt s csak századok múltán engedett az, a kívülről befelé hatni kezdő idegen divatnak. Az öltözet-változást, mindenkor a kor izlése hozta és hozza magával.

A magyar ref. papok öltözeteiről még eddig nem igen jelent meg részletes leírás, mely bemu-tatta volna a mai kornak a rég elfelejtett papi ruhákat, a süvegtől kezdve egész a vaspatkós csiz-máig. Igaz is, hogy nagyon bajos dolog most már ezen öltözeteket világosan, híven és részletesen leírni; mert a leírás csak festmények után léte-síthető. Magyar ref. papokat ábrázoló fest-ményünk pedig igen kevés van, a mi van is, az csak leginkább mellkép; melyeken az öltözeteket csak félig lehet némileg meg-határozni.

Azonban van még egy mód, mely ál-tal hű értesítést meríthetünk; ez a syno-dusoknak azon több pontja, melyben tilal-mas öltözetek tárgyvalók. S e tekintetben a nem rég elhunyt, tudós Kis Balint es-pe-res hátragyott kézirati művében igen be-cses adatokra találunk, melyeket itt fel-használunk.

Ami az öltözetek színetéi illeti, ez eleitől kezdve fekete vagy setétkék volt. A zöld és vasszin tógát tiltja a debreczeni 1630-ki synodus; „Pastoribus toga viridis vel ferrei coloris (vulgo Mayszer köpö-nyeg interdicitur).“ Ozorai Imre pedig kikel a Prupianküntös vagy veres skárlát papi dolmány ellen.

Alacsony kerek tetűjű kalapjuk volt, melynek kis karimáját élésben két oldalról, későbbben három oldalon akasztották fel a tetején levő gombhoz, fekete színnel. 1571-ben a Wittenbergában tanuló mag-yar ifjak, törvényeket szabván, megtilto-ták: hogy senki közölök arány színos és aranymos, tollas kalapot ne viseljen.

Ha oda kinn nem látták ezt illendő-nek, mennyivel inkább idehaza.

Viseltek olyan forma sapkát is, mint a mlyen a kath. papoké; de békelt volt és körül prémes. Ebben csak a ház körül jár-tak: közhelyen ebben járni nem volt szabad.

Jártak fekete posztó-süvegben is, de azon „csákót vágni“ még a diákoknak sem volt szabad: („dissectos pileos usurpant“) — a felső-magyar-országi, 1667-ik évben hozott törvény szerint.

A süveget később bevonták fekete bárán-y, vagy nyest-, vagy nyuszt-bőrrel. Ezt hívták sín-kónak; s ebben jártak telen-át 1790-ig; amikor kiment a szokásból, hanem 1825-ben ismét kez-dették némelyek viselni. Ezen sínkóban szoktak járni a debreczeni deákok is 1700-tól fogva 1750-ig; amikor a helyett a három szegletre fel-akasztott kalap jött szokásba. A papok pedig egé-szen 1860-ig, a nemzeti viselet új fölévelendőség magas tetejű (ozilinder), kerek karimájú kalapban jártak mind telen, mind nyáron; ekkor azonban lassankint kezdtek a széles karimájú, iapos tetejű kalapokat, nemkülönbön a fővegeket, kucsmákat viselni, s azt viselik mind e mai napig.

A hajukat vállokra leeresztve viselték, de hosszabbra illetlenek tartották; eszmókba kö-tözni pedig nem volt szabad, törökösen meg-nyírni sem, mely: Turcica rursurának neveztetett. (1667 Canon 27 Artik.)

Parókát csak a kopaszoknak volt szabad viselni, egyebektől eltiltatott; hanem 1700-tól fogva a külföldi papok — professorok közt divatba

* Ily czímű, kéziratan maradt munka nyomán: „A hód-hív, békés-bátori egyházközpont följáze, lakosai, vallás-udomány és polgári történetének emléke. Irta Kis Balint, akad. lev. tag és esperes.“ (III. köt. 83-100 lap.)

Table with columns for dates and events: Hétinaptár. Columns include: Hé-és hetinapt, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orsz naptár, Izraeliták naptára, Nap, Hold, and various dates with corresponding events.

jövén a paróka, a mi ifjú papjaink is levágatván szép hajukat, parókáson compáredták, még pedig némelyek oly nagyokban és sok fodorításukban: hogy itthon maradt szerelmeseik alig ismerték rájuk! „Nem is igen díszes módi volt ez, — írja a jó öreg Kis Bálint — „kivált mikor a paróka megkopott és arra feltették a nagy piros képű, kövér lelkipásztorkot, a kis háromszegletű kalapocskát.”

A paróka-viselet a békés-bánati egyházmegyében 1808-ig tartott, amikor Őcsödön az utolsó parókás esperes, Kuti Ádám, meghalván: parókáját is mellé temették.

1750-től kezdve némely fiatal pap nem viselt ugyan parókát, de hájt felfodorítatván, erősen bepuderezte. 1762-ben azonban már e szokás eltiltott.

Szakálukat és bajuszukat predikátoraink a reformációtól kezdve a szatmári békekötésig meghagyták.

1680-ban kezdették a szakált letenni és csak a bajuszt hagyták meg. A paróka bejöttével azonban mind a szakált, mind a bajuszt elpusztították és azóta lábra sem kaphattok; bár az újabb időkben ismét sok lelkipásztor viselt bajuszt és szakált; — de ugyilátszik, hogy leginkább csak a fiatalok.

Nyakra való némelyek semmit sem viseltek, nem lévén arra szokás: minthogy elől a szakált, hátul s oldalt a hosszú haj befedezte nyakukat; hanem ingük alacsony gallérát fekete galandba szegve viselték, mely elől ugyancsak galandal volt összekötve. Mások fekete fátyol nyakra való viseltek, melyet elől kötötték meg, úgy hogy a két vége, melyre némelyek arany csipkét varrtak, egy arasznyira csüngött le a mellükön; de 1630-ban a Debreczenben tartott synoduson eltiltották. Mások ismét fehér vagy fekete nyakkendőt viseltek, melyet bojtos selyem zsinórral kötötték össze; melynek a felső szélét két vagy három ujnyira lehajtották; de némelyek szélesre meghagyták ezen lehajtatást és a széleire arany csipkét varrtak. Ez is eltiltották a most említett synoduson. (Collarium habens latam versionem interdictur.)

1762-ben megtiltották, hogy senki keskeny fekete báronnyal vagy szalaggal nyakát át ne kösse.

Alsóruhájok: ing, lábravaló vagy gatyá. Az ing bőjujú volt, melynek a vége nem huzatott össze; de szabadon volt mint a gatyá szár. Az ingre vették a derékra való ruhát, a mellényt (ujblit); ennek az alja czombféléig ért; elől be volt gombolva vagy kapocsal összezsugattva.

A nadrágguk bokáig érő, melyet csatos szíjjal kötöttek fel, alul pedig csapokkal vagy gombokkal szorították lábuk szárahoz. A reformáció elején szokás volt a németeknél rövid, sok ráncú, gombos, bő nadrágot viselni, melynek szára csak czombféléig ért. Ezt a rövid nadrágot kitoldották egy olyan hosszúságú posztó strimflivel, melyet felhuzván, egész a rövid nadrág aljágáig ért és azt ahhoz hozzá gombolták.

Ezt a szokást a magyarok is követték. A rövid nadrágot neveztek pulidernak, a hosszú strimflit salavárinak; a pulidert azonban ók nem varrták bugyogósan, hanem feszesen, a testhez állva szabatták. Ez az öltözet, nem még 1750. táján szokásban volt, kivált a vásárhelyi és a szentesi puskázón lakó csikósoknál.

A csizmájuk bő száru, alacsony, vas patkóju volt.

A salavárhoz cipőt viseltek, melynek az orra kerek volt, mint a borjú orra, és a lábujjak szerint gerédes és csak annyi volt: hogy a lábujjak, a láb éleit, a sarkot lepte el.

Ezt a kerek cipőt boczika vagy boczika orranak és bocskornak nevezték.

Azonban nem minden pap viselt ekkor cipőt, mert voltak olyanok is, kik cipőt helyett hosszú száru csizmát viseltek. 1570 táján e csizmáknak magas sarkuk volt, mely állott egy tenyérnyi magasságú vaspatkóból.

A csizma olyanforma volt, mint a Zrinyi Miklós *) festett képen láthatni.

Az eddig említett ruhákra, hosszú magyar-dolmányt öltöttek; mely rendszeren bokáig ért; (taláris volt). Ezt eleinte két ujnyi széles posztógombokkal akasztották össze; a melyeken alól szabadon volt előlről két felé nyílvá. Későbbben végig szörgombbal kapcsolatták össze és szőrszínőrből készült övvel szorították magukhoz. 1680 táján már az övet kezdék elhagyni és elől csak addig

gombolták be, ameddig a kezük ért. Ennek a dolmánynak könyökig igen bő ujjá volt; onnan pedig a kezek feijéig szűkebb, ahol aztán hajtókája volt a kezek szárahoz álló. *) Későbbben e dolmány ujjá jobban a karhoz állt volt; de az ujjá végén levő hajtókája igen bő volt és lefteyegett. **)

A dolmányon felül mentét viseltek. Ez leginkább rókabőrrel volt béllével és prámzeve. Ennek eleinte nem volt ujjá, hanem csak hasíték volt a vállaknál hagyva, s azon öltötték ki dolmányos karjaikat. Azonban már 1700 körül a kezük feijéig érő bő ujjá volt, mely fehér rókatorokkal volt megprámzeve.

Ezt a mentét nevezték subá-nak is. Miután 1770-ben a németes rókák lett közönségessé; télen a mente helyett báránnyőrrel vagy rókamájjal béllelt kaputrokkban jártak. Voltak azonban, kik hosszú, fekete báránnyőrrel vagy rókamájjal vagy farkasbőrrel prámzezték bő bundában jártak. A róka-torkos nyaka mente mindazáltal némely idősébb papoknál szinte 1800-ig megmaradt. ***)

Nyáron a mente helyett közönséges isteni tisztelőre palástot hordoztak, tógát. Ez igen olyanforma volt, mint a mente, csak hogy prém helyett más anyagból volt a hajtókája. Ez 1600 táján olyanforma szabásu volt, mintha a mostani magyar szürnek csak egy tenyérnyi szélességű volna a galléra, az ujjának pedig csak fél volna meg, az is felül ki volna hasítva, és így összegombolva. Készült angol fekete posztóból; „egygyel egész életében megérte a pap.”

A XVIII-ik század elején már nincs ujjá a palástnak; hanem olyanforma, mint egy magyar köpönyeg. Némelyiknek a galléra kerek, némelyiké szegletes, vagy kikanyargatott és csipkés. Készült vagy szőrféle anyagból, vagy pedig selyemből.

1730-tól kezdve lett közönségessé az a szokás, hogy az akadémikáról visszatért ifjú papok egészen német ruhában jöttek haza, t. i. háromszegletes kalapban, nagy parókában, bajusz és szakált nélkül; a mellesen nagy fodrok; a dolmány helyett hátravágó, elől csak egy-két gombbal bekapszolható; de azért egyik eleje végig volt rakva nagy gombokkal; két oldalról fedeles két jó nagy zseb; az ujjá könyökig bő, melyből a fodros ing-ujj kilógott.

A német ruhában való járás az 1762-ik esztendői sup. consistoriumban eltiltották; mert: „mindentől nem telhetik, hogy abban járasson, mesterembert sem kap, a ki azt elkészítse, és többnyire csak maguk mutogatására vagy az a predikátoroknak. Innen esik meg, hogy sokan fele német, fele magyar ruhában járnak, czudarul és rongyosan, mely farsangosokat illet s botránkozásul vagyon.”

Meghatározott, hogy minden pap hosszú magyar dolmányban járjon; azonfelül, mikor prédikál, a ki akademiákon nem volt is, fekete palástotvegyen, és így ékesítse meg a szent szolgálatot.

Ilyen szigorú ragaszkodás sem volt képes megtartani a magyar ruhát papjaink testén; mert II. József uralkodása alatt szigorúan eltiltották annak viselésétől: hogy népeik előtt jó példával menjenek előre.

A kor hozta magával, hogy nemzeti viseletünk újra feltámadjon halottaiból. Papjaink természetén is ott látjuk most már ismét magyar ruháinkat. Ők, mint népatyák, ebben is követésre méltó példával mentek előre, látván, hogy így és nem másképp cselekszenek okosan.

Közlí Szél Farkas.

Irodalmi újdonságok.

— Megjelent új könyvek: —

*(Heckenast Gusztáv kiadásában) közelebről ismét a következő örökbecsű művek jelentek meg:

— „Gróf Széchenyi István politikai iskolája.” Saját műveiből összeállította. Az első kötet a „Hitel”, „Világ” és „Stádium”, e háromuttörő nevezetes munka gyöngyéből, s a 42-ki híres akadémiai beszéd kivonataiból áll. A második kötetben, mely Széchenyi egyéb kiadott munkáinak kivona-

*) Láthatni ezt a Szegedi Kis István munkáján. Szegedit veje, Szakács Máté rajzolta le, s képe munkái elébe van nyomva.

**) A rektorok viseltek rövid czombig érő dolmányt is; de mikor templomba mentek, hosszú mentét kellett felvenniük.

***) Az 1762-diki sup. consistoriában meg van tiltva, hogy a hosszú mente alól is prémes legyen, mint hasznatlan vesztegetés.

tát foglalandja magában, — toldalékul a dicsőültnek több kiadatlan irata is felvételük, különösen azok, melyek sorstestjei döbling vég-napjainak kegyeltes emlékei szolgálnak. A munka nagy nyolczadérbten igen szép papíron kitűnő betűkkel van nyomtatva, s az első kötet 386 lapra terjed. Egy kötet bolti ára 2 forint 50 krajczár.

— „Tompa Mihály költeményei” VI-ik köteve. Nagy költőnk muzsájának legújabb műveit találja itt együtt az olvasó. A költői szép gondolatok és aranybányáját, hiszszük örömmel fogadják a közönség, tudván, hogy abból temérdek szellemi kincset aknazhat ki.

— Horváth Mihály „Magyarország történelmének” ujonnan dolgozott 5-dik köteve, mely 29-ik III. Károly trónraléptétől II. József haláláig terjed. A kiadó-tárlajonos jelenti egyzersmind az előfizetőknek, miszerint eddig lehetetlen volt a hátralevő V. és VI. kötetet szétküldenie; egyébiránt reméli, hogy azon nehézségek, melyek a kiadást, saját hibája nélkül, eddig is hátráltatták, pár hét alatt el lesznek hártva.

— „A részlet könyve.” A magyar írók segélyegylete megbízásából, annak alapítókéje javára szerkesztette Gyulai Pál. A díszes album, mely özv. gr. Bathány Lajosné arcképevel jelent meg jeles összeállításban következő iróinktól hoz kitűnő műveket: Arany János. Balogh Zoltán. Berczy Károly. Berecz Károly. Cserényi Imre. Dalmady Győző. Degré Alajos. Eötvös József, báró. Erdélyi János. Fejes István. Flóra. Gyulai Pál. Izidora. Jókai Mór. Jósika Miklós. Kriza János. Lévy József. Madách Imre. Petőfi Sándor. Sárosy Gyula. Szász Károly. Szász Béla. Székács József. Szemere Miklós. Szendrey Julia. Szigligeti. Tompa Mihály. Tolnai Lajos. Tóth Kálmán. Wohl Janka.

— „Amerikai utam” czim alatt gr. Széchenyi Bélától kedves irodalmi újdonság jelent meg. Az igen csinosan kiállított könyvet a szerző, amerikai utitársának, gr. Károlyi Gyulának ajánlja.

— „Budapesti Szemle,” szerkeszti és kiadja Csengery Antal. Tizenhetedik kötet. A jelen LIV és LV. füzet tartalma. Két eposz; második közlemény. A Niebelungenlied, Szász Károlytól. A két kaluger. Történelmi rajz gr. Teleki Domonkóttól. Az angol alkotmány története 1760—1860-ig Tommas Erskine után Barsi József. Tud. Akademia. Irodalmi szemle. Hazai könyvészet.

— „Nagy-Enyednek és vidékének veszedelme 1848—49-ben.” Történeti vázlat, írta báró Kemény Gábor. A 251 lapnyi kötet következő szakaszokra oszlik: I. Előzmények, viszonyok. II. A vidék III. Nagy-Enyed 1848 végén. IV. Nagy-Enyed 1849 elején; pusztulás. V. Az oláhok 849 elején. Abrudbánya veszedelme (1849. májusban). A mű előzővel is el van látva. Ára 2 ft. 40 kr. Kapható Osterlamm Károly könyvkereskedésében. Nyomatott Keeskeméten, Szilády Károly nyomdájában.

— „B. Kemény Zsigmond beszédei” három kötetben. Új olcsó kiadásban kiadta Emich Gusztáv. A három kötet jeles tartalmú teszük: I. Köd-képek a kedély-láthatárán. II. Szerlem és hűség. III. A szív örvényei. Brény és illem.

— „Keresztény magvető,” szerk. és kiadja Kriza János és nagy Lajos. II. kötet János Zsigmond arcképevel. Bolti ára 1 ft. 80 kr. Kolozsvárt Demjén László bizománya. A folyóiratban „János Zsigmond, választott magyar király élete” Jakab Elekől, valamint a 138-ik lapon kezdődő megnyitó beszéd kitűnő szépséggel írott művek. Az egész könyv olvasása a nem unitaria vallásbelieknek is épületére és oktatására szolgál.

— „A kereszténység bölcsészeti tanulmányozása,” írta Nicolas Ágost, francziából a második kiadás után fordította Mayer Károly, a Sz.-István társulat alapító tagja. Harmadik kötet. Ára 1 ft. 30 kr.

— „A megszabadított Jeruzsálem” Torquato Tasso remekműve. Az eredetiből fordította Bálint Gyula. Hartleben bizománya. Ára 3 ft.

— „Egy bretagnai nemes kalandjai a Philip-pini szigeteken” Regény Dumas Sándortól. Az Emich Gusztáv új olcsó kiadásában megjelent két kötet ára 1 ft.

— „Margit,” Regény, írta Litky Adolf. 14 iv. Ára 1 ft. 50 kr.

— „Klári és Klárika,” Jósika Miklós legújabb regénye, két kötetben. Kiadta Hartleben K. A. Ára 2 ft.

— Külföldi regény csarnok: „A három testőr.” Irta Dumas Sándor. Ford. Hang Ferencz. Kiadta Lauffer és Stolp. A három kötet ára 3 ft.

— „Magyar olasz nyelvtan,” írta Okruczky Jusztinian. Kadta Heckenast Gusztáv. Ára 1 ft.

— „A magyar korona országainak rövid földrajza,” népiszkolák s általában elemi osztályok használatára. Irta T. Szabó Sámuel tanár. Második javított kiadás. M.-Vásárhelytől 1863. Ára térképpel együtt 70 uj kr.

— „Ifjúsági iratok” a magyarhoni mindkét nembeli izraeliták számára. Szerkesztő Fischer Náthán, győri izraelita elemi főtanító. I. kötet 3. és 4. füzet. Kiadja Henricke Rezső, Győrött. Ára a 4 füzetnek 2 ft.

— „Az ifjúság küzdelmei.” Dramatizált allegória, 6 képből, írta Torkos László. E művet annak idején a Kisf. társ. díszretele méltatta. Veres m. Lauffer Vilmos tulajdonosa.

— „Bimbófűzér” czim alatt Vanyolai egy füzet költeményt adott ki Ára 70 kr.

— Miskolczon Fraenkelnél megjelent: „Köznapok imái” négy hétre, templomi használatul. Irta Filep Mihály, geljei ref. lelkipásztor. — A protestans hitfelekezetelek tagjai örömmel vendiek e mely, vallási érülettel áthatott s egyszerű, de erőteljes szép nyelven írt uj ima könyvet, melynek 6000 kiállítás s a gyengébb szemek iránt is tekintettel levő szép nagy betűi is egyaránt ajánlatossá teszik azt. Minél nagyobb elterjedést ohajjant e lelket emelő s megvigasztaló szép imáknak. Ára e könyvnek 2 ft.

— (Változások a lapirodalom körül.) „Nővilág” szerkesztésük a 1-től kezdve Dalmady Győző veszi át, főmunkatársa azonban továbbra is Bajza Jenő leendő. — Az „Egri Posta” jul. 1-től „Heves” czim alatt fog megjelenni, s szerkesztője lapunk egykori derék belmunkatársa Vida József leendő. Az „Arad” czimú napilap ezután hetenkint csak háromszor jelenik meg, szerkesztője s kiadója azonban az előbbieket maradnak.

— (Erdélyi történelmek) III-ik köteve, Kövér László jeles történezműve, nemsomára elhagyja a sajtót s ezt a IV-ik kötet is nyomában követi, melyben Erdély történelme egész az utolsó külön fejeledelemig be lesz foglalva. Benne, krónikákban nem szegény, de összeállított történeti munkákban nem gazdag irodalmunk, érdekes művel fog gyarapodni.

— (Kelet tündér-világa) czimmal Kolozsvár egy igen érdekes mű jelenik meg Orbán Balázstól, Stein János könyvtárosnál. Ez a mostani török nagyvezér Ali basa „Zultan Zaik Züliazan” czimú török regénye magyar fordításban, a mű hőseinek és hősnőinek arcképeivel. Az egész, összefüggésben álló s a keleti költészet dús virágaival ékeskedő eposzzerű regény, az eredetiben csak kéziratképen van kiadva, s így az európai nemzetek irodalmában sem ismeretes, ami érdekét annyival inkább növeli.

— (Pálya-művek) A m. tud. akademiához május 31-ig, mint határnapig, a néhai gróf Nádasdy Tamás nevére ifj. gróf Nádasdy Ferencz által alapított eposzi díjra — „egy, a magyar történetből vagy magyar monda-világból vett tárgynak költői elbeszéléssé feldolgozása kívánatján,” — tizenkét pálya-mű érkezett be ily sorban: 1) A nagyváradi torna és Tököl. 2) Berta. Költői elbeszélés. 3) Kálmán király. Költői beszéd. 4) Buda halála. Hun regé. 5) Ós idők. Regényes eposz tíz énekben. 6) Költői beszéd. I. rész. 7) A hontamasztó király. Hős költemény. 8) Apa és fiú. Költői elbeszélés. 9) Jagell király. Költői elbeszélés. 10) Rozgonyi Erzsébet. Költői elbeszélés XIV. énekben. 11) Kínosi bal karja. Költői beszéd. 12) Emléktelen mult. Költői beszéd XI. énekben. Ezek közül a 8. szám alatti, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika szigorú, tiszta és szabályos megalkotása” is tüzetett ki a pályaművek egyik lelkéül, — a többiek mellett volt jelölés levelek az akademia és Kubinyi Ágoston íg. s t. tag pecsételvei borítékba zárva a levél-tárgba adattak, a pályaművek pedig megbíráltatván, mint prózai mű, pályázatra nem bocsátatván, miután „a versbeli technika sz

ÁRJEGYZÉKE

legújabb magyar könyveknek,

HECKENAST GUSZTAV

kiadó-hivatalában Pesten,

egyetem-utca 4-ik szám alatt megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Litkay, Margit. Nyolczadrét (219 lap). Borítékba fűzve ára 1 ft. 50 kr.

Jókai M. Szélcsend alatt. Elbeszélések. Két kötet. 8-r. (210, 164 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

Dalmady Győző. Szerelem. Költemények. 16-rét. (240 lap.) Borítékba fűzve 1 ft. 60 kr. Diszkötésben 2 ft.

Remek-írók. Gyémánt-kiadás.
VIII. Kölesy Ferencz versei. — A szerző arcképével.
IX—X. Zrinyi Miklós, Szigeti veszedelme. — A költő arcképével.
Ára egy-egy kötetnek 70 kr.

Jósika Julia. Pályavezető. Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára. Kis nyolczadrét. (432 lap.) Borítékba fűzve 2 ft.

A magyar ember könyvtára. Pakh Albert, a Vasárnapi Ujság szerkesztője felügyelete alatt. I. kötet. Előfizetési ár 4 kőtetre 2 ft., postán bérmentesen küldve 2 ft. 50 kr.

Nemzeti színház. Kiadja Toldy István.
I. kötet: **Beldi Pál.** A gróf Teleki-féle alapítványból száz arany pályadíjra jutalmazott eredeti szomorújáték 5 felvonásban. Irta Szigligeti Ede 8-rét. (179 lap.)
II. kötet: **A jó barátok.** Színmű 4 felvonásban. Irta Sardou Viktor. Fordította Szerdahelyi Kálmán. 8-rét. (171 lap.)
Ára egy-egy kötetnek 70 kr.

Jósika Miklós. A két mostoha. Történelmi regény. Két kötet. Kis 8-rét (234, 253 lap) fűzve 2 ft.

Jókai Mór. Felfordult világ. Két rész egy kötetben. Kis 8-rét. (180, 116 lap) fűzve 1 ft. 50 kr.

Jósika Julia. Való és költött. Novellák és vázlatok gyűjteménye. Három kötet. K-8-r. (230, 222, 207 l.) fűzve 3 ft.

Katona József. Bánk bán. (Remekírók VII.) Dráma öt szakaszban. Gyémántkiadás. 242 lap. A szerző arcképével. Fűzve 70 kr. Diszkötésben 1 ft.

Tompa M. Regék és népregék. Külön kiadás. — Diszkötésben 3 ft. 50 kr.

Első Napoleon császár élete. A legújabb kutatók után. Czim-képes harmadik kiadás. Kis 8-rét. (504 lap) fűzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Irodalmi kincstár. Gyémánt-kiadás.
V.—VI. Külföldi ian. Magyar költők műfordításai külföldi remekírókból.
VII. Emlékkönyv. A legjelesebb magyar költők szemzenszedett mondatai.
VIII. Epigrammák.
Ára egy fűzetnek fűzve 70 krajczár. Diszkötésben 1 ft.

Szász K. A vers-szaválás elméleti és gyakorlati kézikönyve. 8-rét. (316 lap) fűzve 1 ft.

Asbóth Lajos emlékiratai az 1848-ki és 1849-ki magyarországi hadjáratból. Második kiadás. Két kötet. 8-rét. (I. 288, II. 160 lap.) Borítékba fűzve ára 3 ft.

Jósika Miklós munkái, új folyam. 52 kötet. Egy-egy kötet 80 kr.

1—4. **Jó a tatar.** Regény. Négy kötetben. (192, 170, 193, 184 lap, 8-rét) fűzve 3 ft. 20 kr.

5—6. **Pygmalion, vagy egy magyar család Párisban.** Két kötet. (232, 208 lap 8-rét) fűzve 1 ft. 60 kr.

7—10. **Reglebb, és újabb novellák.** Négy kötet. (231, 243, 242, 247 lap, 8-rét) fűzve 3 ft. 20 kr.

11—13. **A tudós leánya.** Három kötet. (I. 279, 248, 250 l., 8-rét) fűzve 2 ft. 40 kr.

14—16. **A gordiusi csomó.** Regény. Három kötetben (224, 220, 196 lap) fűzve 2 ft. 40 kr.

17—19. **Regényes képletek.** Három kötet. (223, 240, 212) fűzve 2 ft. 40 kr.

20—22. **A rejtett seb.** Regény. 3 kötet. (207, 191, 220 l., 8-r.) fűzve 2 ft. 40 kr.

23. **Egy kétemeletes ház Pesten.** Novella egy kötetben. Nyolczadrét. (195 lap) fűzve 80 kr.

24—26. **A szegédi boszorkányok.** Regény. Három kötet. 8-rét (213, 208, 184 l.) fűzve 2 ft. 40 kr.

Figyelemztetés a t. cz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincsen. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intézhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-uton eszközölni, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 frot tesz, bérmentesen. Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételekor a posta-hivatalnak kifizetendő.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Pest, junius 14-én 1863.

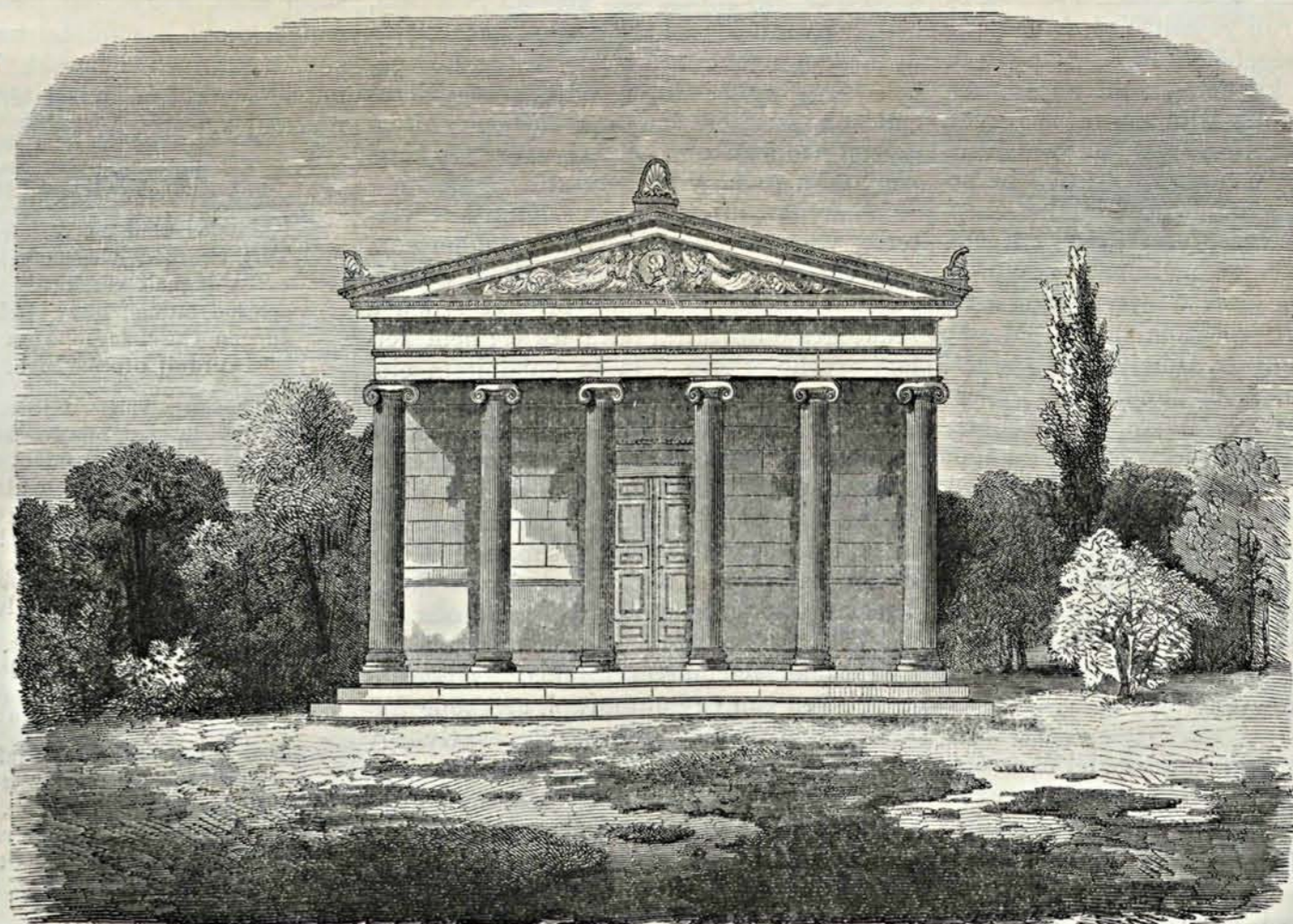
Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:	
Egész évre (január—december)	10 ft.
Fél évre (január—junius)	5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—junius)	3 ft.
Csupán Politikai Ujdonságok:	
Egész évre (január—december)	6 ft.
Fél évre (január—junius)	3 ft.

Kazinczy laka és emléke Széphalmon.

Nyelvében él a nemzet, — mondja a tapasztalás, s hogy nyelvünk újja teremtoje, megváltója Kazinczy volt, kell-e mondanunk? Négy évvel ezelőtt, midőn az ország Kazinczy nagy nevetől viszhangzott, tudta ezt mindenki, s az unokák, nagyapák mulasztását helyrehozva, hatvanezer forintot hordtak össze idegen kézen levő szent földünknek, Széphalmonnak visszaváltására, hol Kazinczy élt, küzdött és pihen.

A magyar-nak még nincs Pantheonja, hol nemzete nagyjainak hamvait együtt tisztelhetné, de meglesz azon vigasztalása, hogy ha a nagyok legnagyobbjának, Kazinczynek sirjához zárandokol, legalább saját földére lép, s díszes csarnokot talál annak kevéssel ezelőtt pusztá, elhagyatott lakhelyén.

Kazinczy F. dícsarnoka Széphalmon. — (Ybl M. terve szerint.)

Az ügy vezetését a magyar Akademia vállalta magára, s míg a begyült összeg egy részéből nagy Kazinczynek szegény sorssal küzdő unokáit évi segélylél gyámolítja; a másik rész a széphalmi birtok megvételére s a lak és sírkő feldíszítésére van határozva.

E dícsarnok rajzát mutatjuk be most olvasóinknak, melynek tervét Ybl építész készítette; s az ügy mostani állásáról fölvilágosításul közöljük azon terjedelmes ismer-

tetést, melyet avatott tollal Matolay Viktor írt, s a „Felvidék“ hasábjain közöltt: „Az akademiai elnök ur megkeresése folytán megyénk néhány buzgó fia, kissé szövevényes jogi nehézségek, s más nem csekély akadályok megoldása s leküzdése után, a széphalmi kis birtokot terheitől megszabadítá, s a nemzet köztulajdonául megszerzé. A Széphalmon teendő újítások s építések ügyében pedig ugyanazon időben, de mások

rontva látjuk azt, s csak két szobát belőle meghagyva, nem tudjuk azt sem, miért történt ez? azt sem, mi fog ezután történni? Legtöbben azt ohajtottuk, hogy halhatlan Kazinczynek laka, melyet a nagy küzdő annyiban be nem végezhetett, hogy annak sem a külső csint, sem a belső elrendezést meg nem adhatta, akként végeztessék be, a mint azt ő maga szándékozott bevégezni. Mondhatnék itt melegebb szavakat ezen esz-

mének védelmére, hogy a nemzet oly sokkal tartozott Kazinczynek, ki mindenét, még a maga s családja jóllétét is a nemzetnek áldozta fel, s hogy tartozását ez legillőbben azzal róhatta volna le, hogy unokáit segítyezze, s hogy ezenkívül lakát úgy fejezze be, mint ezt ő maga szándékozott, s így lett volna Kazinczy emléke legtermészetesebben és legszébben megörökítve. De most már arról szólni késső, mert a lak minden egyéb része lebontatott, csupán a nagy hazafi író s alvószobája hagyattak meg. Ugy értesültem, s láttam is, miszerint a falak nem voltak eléggé szilárdak arra, hogy egy új tetőt melyre hitem szerint is szükség volt, elbírhattak volna, s azt is tudom, miszerint a begyült alapból a birtokot megszerezni, minden tekintetben rendezni, hogy jövedel-

